

όντα τοῦ προτέρου, ἀλλ' ἐκ τῆς αὐτῆς ὁριώμενον προαιρέσεως, ἔτι δὲ μᾶλλον τὴν ἀγιωτάτην μεγάλην ἐκκλησίαν ὄνῃσιν δυνάμενον. *Κεφ. α'.* Θεσπίζομεν γὰρ, εἴπερ ἐν τισὶ τῶν ἀγιωτάτων ἐκκλησιῶν, ὧν αὐτῆ ἢ ἀγιωτάτη μεγάλη ἐκκλησία τὴν διοίκησιν καὶ τὰς δαπάνας εἴλετο, συμβαίῃ πρεσβύτερον ἢ διάκονον ἢ ἀναγνώστην ἢ ψάλτην τελευτῆσαι, μὴ ἕτερον εὐθὺς^{b)} ἔξωθεν ἐπεισάγεσθαι, ἀλλὰ σκοπεῖν, πόσον ἐστὶ τῆνικαῦτα τὸ μέτρον τῶν ἐκεῖσε λειτουργουμένων εὐλαβεστάτων^{c)} κληρικῶν· καί, εἰ μὲν ὅπου τῶν κληρικῶν ἑλαττώδη μέτρον, ἀλλ' ἐτι πλεονάζουσιν, ὅσον πρὸς τὸ ἄνωθεν ὀριωμένον καὶ τὸ καλούμενον στατοῦτον, μηδεμίαν γίνεσθαι ἀπ' αὐτοῦ χειροτονίαν, μέχρις ἂν ὁ ἀριθμὸς εἰς ἐαυτὸν ἀποκατασταῖ· εἰ δὲ ἡλίανται τὸ πλῆθος, ὥστε ἀνάγκη εἶναι, διὰ τὸ μὴ ἐλλεῖναι τὸ στατοῦτον, ἕτερον ἀπὸ τοῦ τελευτήσαντος εἰσαχθῆναι κληρικῶν, σκοπεῖν τὴν μακαριότητα τὴν σὴν, εἴ τις ἐστὶν ἐν ταῖς ἄλλαις ἐκκλησίαις ταῖς παρὰ τὴν ἀγιωτάτην μεγάλην ἐκκλησίαν περικτὸς τοῦ αὐτοῦ τάγματος κληρικῶν, κακεῖθεν ἀντικαθιστῆν ἕτερον, ἀλλὰ μὴ νέαν ποιῆσθαι τὴν χειροτονίαν. οὕτω γὰρ ἐκ τοῦ περιτεύοντος ἀπὸ τοῦ ἐλλείποντος ἀναπληρουμένου ἢ καλῆ τε καὶ θεοφιλεῆς ἐπιτεθήσεται τὸ πρᾶγμα συμμετρία κόντεῦθεν ἢ ἀγιωτάτη μεγάλη ἐκκλησία κατὰ μικρὸν τῶν ὀφλημάτων ἀπαλλαγῆσεται· ἐπειτοῦγε, εἰ τὸ μὲν ἐνδόν ἀναπληροῖτο ταῖς ἐπεισωγαγαῖς ταῖς ἔξωθεν, τὸ δὲ περιτεῦον μὴ μειοῖτο, πολὺς τε καὶ ἀπέραντος διελεύσεται χρόνος, ἕως ἂν τὸ περιτεῦον ἐλαττωθῆι.

β'. Κληρικὸς^{d)} ἢ οἰκέτης αὐτοῦ μὴ βαρεῖσθω καιναῖς συντελείαις μηδὲ μετὰ διδότησαν.

γ'. Ἀπὸ^{e)} διαγραφῶν καὶ ὄντων λειτουργῶν καὶ ἔξω τῶν ὀριωμένων τελεσμάτων, ὧν ἐμπορεύονται οἱ κληρικοί, μετὰ παίδων καὶ γαμετῶν ἔστωσαν ἀτελεῖς.

δ'.^{f)} Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις κληρικοί μὴ μόνον τὰ ἀλλότρια, ἀλλὰ μηδὲ τὰ ἴδια κτήματα ἐσκουσατέωσαν^{g)} τῶν συντελειῶν καὶ τῆς αὐτῶν μετακομιδῆς.

ε'.^{h)} Πρεσβυτέρους, διακόνους, ἐξοριστὰς καὶ ἀναγνώστας, ἔτι δὲ καὶ ὀστιάριους τῶν προσωπικῶν λειτουργῶν ἀπειροῦσιν εἶναι κελύμενον.

ς'.^{h)} Ἐξ^{h)} αὐτῆς τῆς κώμης, ἐν ᾗ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, κατὰ ἀντικλίον τῶν τόπων κληρικοί χρῆσει τοῦ ἐπισκόπου χειροτονείσθωσαν καὶ τὴν οἰκίαν ἐπιγινωσκέτωσαν κεφαλαιώσαⁱ⁾.

ζ'.^{k)} Μετὰ τὴν οἰκίαν ἕκαστος στρατεῖαν ἢ τὸ ὀφφίκιον ἢ τὴν ἀπὸ νόμου ἢ ἔθους χροιστονμένην λειτουργίαν γινέσθω κληρικῶν, εἰ βούλεται· μόναις ταῖς ἀρμοσάσαις κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς^{l)} ἐναγόμενος. καὶ μηδαμῶς ἐκ τῶν θεοῦ γαῶν, ἐφ' οἷς ἐαυτὸν καθύρωσεν, ἐν ἀκαίροις ἀγωγῆς ἀρελέσθω· ἐπεξηρημένων τῶν πρωτευόντων τῶν προστατομένων τῆς σῆς ὀπεροχῆς στρατιωτῶν καὶ τῶν δημοσίων συντελειῶν εἰς τὸ διηρεκῆς ὄντων ὑποταγμένων.

η'.^{m)} Καὶ ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ διάκονος, ἕσα κτήσεται καὶ^{mm)} ἐν ἐπεξουσίῳⁿ⁾· καὶ διατιθέσθω ἐπ' αὐτοῖς, ἐφ' οἷς βούλεται, καὶ μὴⁿⁿ⁾ ἐκδικείσθωσαν παρὰ τῶν ἐχόντων αὐτὸν ἐπεξούσιον^{o)},

magnae Ecclesiae prodesse possit. Cap. I. Sancimus enim, si in quibusdam sanctissimis Ecclesiis, quarum administrationem et impensas haec sanctissima magna Ecclesia suscepit, Presbyterum vel Diaconum vel Lectorem vel Cantorem mori contigerit, ne statim alius extrinsecus inducatur, sed prius spectetur, quantus tunc sit numerus religiosissimorum Clericorum ibidem ministrantium: et si Clericorum numerus nondum sit deminutus, sed, quantum ad modum ab initio definitum, qui statutum vocatur, adhuc redundet, nulla eius loco fiat ordinatio, antequam numerus sit restitutus. Si vero multitudo ita deminuta sit, ut alium Clericum, ne statutum illud deficiat, in locum mortui introduci necesse sit, videat beatitudo tua, num quis Clericus in reliquis Ecclesiis citra sanctissimam magnam Ecclesiam in eodem ordine supervacaneus sit, et exinde in eius locum alium constituat: nova autem ordinatio non fiat. Ita enim, si ex superfluo id quod deficit, semper suppleatur, pulchra et Deo grata negotio dabitur symmetria, et sanctissima magna Ecclesia paulatim debitis liberabitur: alioquin, si id, quod deest, suppleatur extraneis introductis, superfluum autem non minuatur, longum et infinitum tempus praeteribit, antequam omnia, quod redundat, imminuetur.

II. Clericus aut mancipium eius novis collationibus ne gravetur, neque metata praestent. *L. 1. C. 1. 3.*

III. A descriptionibus et sordidis muneribus et extraordinariis oneribus, licet negotientur Clerici, cum liberis et coniugibus immunes sunt. *L. 2. C. eod.*

IV. Clerici, qui sunt in provinciis, non solum aliena, sed neque sua praedia excusent a tributis et eorum translatione. *L. 3. C. eod.*

V. Presbyteros, Diaconos, Exorcistas et Lectores et praeter eos Ostiarios personalibus muneribus liberos esse iubemus. *L. 6. C. eod.*

VI. Clerici ex eodem vico, in quo est Ecclesia, pro portione locorum iudicio Episcopi ordinentur et propriam capitationem agnoscant. *L. 11. C. eod.*

VII. Quisque post suam militiam impletam, aut officium, aut munus, quod ex lege vel consuetudine debetur, Clericus fiat, si velit: actionibus tantum, quae contra eum competunt, conveniendus: neque ullo modo a Dei templis, quibus se consecravit, importunis actionibus abstrahatur: exceptis primoribus militum, qui praeceptis tui culminis et publicis contributionibus in perpetuum subiecti sunt. *L. 27. C. eod.*

VIII. Et Presbyter et Diaconus, quae, licet sub patris potestate, acquisiverint, alienant: deque his testentur in gratiam eorum, quorum velint: neque ea vindicentur ab iis, qui habent illos in potestate, ne-

b) εὐθὺς deest in Cod. Coisl. habet Fabrotus. c) εὐλαβεστάτων deest apud Fabr. habet Cod. Coisl. d) Apud Fabr. est cap. 50. tit. 1. lib. III. Theodorus, qui eadem exhibet, quae in Basil. dicit esse cap. 2. tit. 3. lib. 3. Basil. e) Apud Fabr. cap. 51. tit. 1. f) Apud Fabr. cap. 52. tit. 1. ff) Cod. Coisl. ἔστωσαν. g) Apud Fabr. cap. 53. tit. 1. h) Apud Fabr. cap. 54. tit. 1. i) Ita Cod. Coisl. Fabr. κεφαλαιώσα. l) Apud Fabr. cap. 55. tit. 1. j) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἐνοχῆς. m) Apud Fabr. cap. 56. tit. 1. Theod. fere eadem habet, quae Basilica. mm) καὶ apud Theod. abest. n) Ita Cod. Coisl. Fabr. male ἐκποιῶ. Theod. ἐκποιεῖτω. nn) Theod. μηδὲ. o) Ita Cod. Coisl. Fabr. αὐτοῖς ἐπεξουσίους. Sic, uti Fabr. et Theod.

ἢ συναίρεσθαι τοῖς ἀδελφοῖς ἢ τοῖς τέκνοις αὐτῶν, ἀλλ' οἱ παῖδες αὐτοῦ λαμβανέτωσαν αὐτά, κἂν μὴ δια-
θέμενοι τελευτήσωσιν.

I. 51. θ'. ρ) Καλῶς, φησὶν ἡ διάταξις, ὁ κληρικὸς συμ-
C. 1. 3. φωνεῖ, μὴ χορῆσθαι τῇ τῆς ἱερωσύνης παραγραφῇ.

L. 1. ι'. ς) Τῶν ἐκκλησιαστικῶν προνομίων μόνοι οἱ ὁρ-
C. 1. 5. θόδοξοι ἀπολανέτωσαν κληρικοί, τῶν αἱρετικῶν πρὸς
τῇ τούτων ἐπιπτώσει καὶ διαφόροις ὑποβαλλομένων λει-
τουργίας ῥ).

TITULUS Δ'.

Περὶ κληρικῶν ἀποστάντων τῆς κατ' αὐτοὺς
ἐκκλησίας καὶ περὶ τῶν οἰκοδομούντων εὐ-
κτηρίους οἴκους ῥ).

Nov. 57. α'. Πολλοὶ πολλὰς κληρικοί τισιν εὐκτηρίους
προσθετόντων οἴκοις ῥ) καὶ ἴσως παρὰ τινων πρότε-
ρον ἐγκαταστάνας χορηγοῦνται τὴν νενομισμένην χορη-
γίαν. εἴτα χωρίζουσιν ἑαυτοὺς τῶν ἱερῶν καθάπερ μ-
στηρίων, δι' ἃς αὐτοὶ γινώσκουσιν αἰτίας ἢ καθ' οἰαν-
οῦν πρόφασιν ἀναχωροῦσι παντελῶς ῥ) τῆς ἀγιωτάτης,
ἐν ἣ καθίστασιν ῥ), ἐκκλησίας. Καθ. α'. Θεοπίστοι
τοῖν, μὴ τοῦτο γίνεσθαι κώλυμα τῇ ἱερῇ λειτουργίᾳ,
ἀλλ' ἐτέρους ἐγκαθίστασθαι ῥ) παρὰ τῶν θεοφιλεστάτων
ἐπισκόπων, ἕφ' οὓς αἱ αὐτὰ καθεστήσασιν ἐκκλησίαι,
καὶ αὐτοὺς ταῦτα κομιζέσθαι. οὐδὲ γὰρ βουλομέναι τισὶ
διδόναι κερδαίνειν τὰ ἤδη παρ' αὐτῶν ἢ δι' αὐτῶν χο-
ρηγοῦμενα ταῖς ἀγιωτάταις ἐκκλησίαις. ἐπειδήπερ οὐ
βουλομένα καθ' οἰανδήποτε πρόφασιν κέρδος ῥ) τινὰ
ποιεῖν ἐκ τῆς ἐτέρων ἀποστερήσεως, ἀλλὰ τὰ ἐξ ἀρχῆς
χορηγοῦμενα μέχρι παντός ἐπιδίδουσι καὶ μὴ τὴν ἱερῶν
ἐντεῦθεν λειτουργίαν διαφθεῖρεσθαι. οὐκ οὖσης ἀδείας,
μετὰ τὸ ἐγκαταστήσασθαι τινὰς ἀπὸ τῶν προτέρων κληρι-
κῶν ἢ παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου ἢ παρὰ τῶν
ἐπιχωρίων ἐπισκόπων, αὐτὸς τοὺς ἀναχωρήσαντας ῥ)
ἐπανέναι βούλεισθαι καὶ ἐξωθεῖν τοὺς ἐγκαταστάνας
καὶ ἀναγκάζεσθαι διπλῶ χορηγεῖν ῥ) τοὺς ποιουμένους
τὴν τοιαύτην χορηγίαν, διδόναι τε καὶ τοῖς ἐγκαταστάσι
καὶ τοῖς πάλιν ἐπανέναι βουλομένοις. ἀλλ' ἐκείνους
μὲν ἐπανέναι μὴ ῥ) προσδέχεσθαι, τοῖς δὲ μετὰ τὴν
ἀναχώρησιν τῶν προτέρων ἐγκαταστάσιν αὐτοῖς δίδου-
σθαι τὰς σιτήσεις. οὐδενὸς κέρδους ἐντεῦθεν τοῖς χο-
ρηγοῦσι προσγινομένοις, τῶν τὰ τοιαῦτα ῥ) κερδαίνειν
ἐγχειρούντων ἐκ τῆς ἑαυτῶν περιορισίας πάντως παρ-
εχόντων τοῖς παρ' ἑαυτῶν ἐγκαταστάσι τὰς σιτήσεις καὶ
πᾶσας τὰς χορηγίας. κληρονομῶν τε αὐτῶν καὶ διαδό-
χων εἰδόντων, ὡς, εἰ καὶ μετὰ ταῦτα ἀποστερήσασιν,
ῥ) ἡ κτήσις ἀφορισθήσεται τῇ ἰδιότητι ἡμῶν περιορισία,
ὥστε ἐντεῦθεν τὴν χορηγίαν αὐτοῖς γίνεσθαι.

que fratribus eorumve liberis conferantur; sed liberi
eorum ea capiant, etsi intestati decesserint.

IX. Recte, ait constitutio, Clericus paciscitur, se
sacerdotii praescriptione non usurum.

X. Ecclesiasticis privilegiis soli orthodoxi Clerici
fruantur, haereticis praeter amissionem eorum etiam
diversis muneribus subiiciendis.

TITULUS IV.

De Clericis, qui a sua Ecclesia dis-
cedunt et de his, qui oratoria aedi-
ficant.

I. Multis saepe Clericis, qui in quibusdam orato-
riis versantur vel etiam a quibusdam antea forte con-
stituti sunt, soliti sumtus suppeditantur: deinde a di-
vinis mysteriis propter causas, quas ipsi norunt, sese
separant, vel etiam quocumque praetextu a sanctis-
sima, in qua constituti sunt, Ecclesia discedunt.
Cap. 1. Sancimus igitur, ne id sacro ministerio im-
pedimento sit, sed ut alii a Dei amantissimis Epi-
scopis, sub quibus illae Ecclesiae constitutae sunt,
constituantur, illique haec accipiant. Nolumus enim
quibusdam concedere, ut quae iam ab ipsis vel per
ipsos sanctissimis Ecclesiis erogata sunt, luerificent:
quia nolumus, aliquem quocumque praetextu ex alio-
rum fraudatione lucrum capere: sed quae ab initio ero-
gata sunt, semper praestentur, neque exinde sacrum
ministerium corrumpatur. Neque liceat, postquam in
locum priorum Clericorum vel a sanctissimo Patriar-
cha vel ab Episcopis provincialibus aliqui substituti
sunt, discedentibus iterum redire et substitutos ex-
pellere atque eos, qui erogationem talem faciunt, ad
duplum praestandum cogere, et dandum iis, qui substi-
tuti sunt et qui iterum redire volunt. Sed illi, qui
redeunt, non suscipiantur, iis vero, qui post disces-
sum priorum substituti sunt, annonae dentur: nec ul-
lum lucrum exinde ad erogantes perveniat: quique
talia lucrari tentaverint, ex suis omnino facultatibus
annonas his, qui a se constituti sunt, et omnes expen-
sas praestent: sciantque heredes eorum et succes-
sores, si et posthaec fraudem commiserint, certam
possessionem rebus privatis nostris assignandam esse,
ut exinde erogatio illis fiat.

p) Apud Fabr. cap. 57. tit. 1. Theod. iisdem verbis exhibet hoc caput. q) Apud Fabr. cap. 58. tit. 1. r) Cod. Coisl. ita. Fabr. διαφόρων ὑποβαλλομένων λειτουργῶν. s) Etiam Fabr. hunc titulum exhibet, sed est apud eum tit. 2. lib. III. Inscriptio eadem est, nisi quod apud Fabr. τῶν ante οἰκοδομούντων deest. t) Fabr. addit ἡ. u) παντελῶς apud Fabr. deest. v) Sic Cod. Coisl. Fabr. καθεστῶσιν. w) Fabr. ἐγκαθίστασθαι. x) Fabr. κέρδους. y) Fabr. addit πάλιν. yy) Fabr. διπλῶς χορηγίας. z) Ita Cod. Coisl. excidit μὴ, quod recte habet Fabr. zz) Ita Cod. Coisl. Fabr. τοιαῦτα.

Τ Ω Ν Β Α Σ Ι Λ Ι Κ Ω Ν
BIBAIION TETAPTON.

BASILICORUM
LIBER IV.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ μοναστηρίων καὶ μοναχῶν καὶ ἀσκη-
τῶν ^{a)} καὶ διαγωγῆς αὐτῶν.

α'. Θεσπίζομεν ^{b)}, ὥστε κατὰ πάντα χρόνον καὶ ἐν
ὑπόσῃ τῇ γῆ τῆς ἡμετέρας βασιλείας, εἴ ποτέ τις οἰκο-
δομεῖν εὐαγές μοναστήριον βούλοιο, μὴ πρότερον
ἄδειαν εἶναι τοῦτο πράττειν, πρὶν ἂν τὸν θεοφιλέστα-
τον τῶν τόπων ἐπίσκοπον προσκαλέσαιοτο, ὃ δὲ χεῖρας
τε ἀνατείνοιεν εἰς οὐρανὸν καὶ διὰ τῆς εὐχῆς ^{c)} τὸν τόπον
ἀνιερώσειε θεῷ, πηξάμενος ἐν αὐτῷ τὸ τῆς ἡμετέρας
σύμβολον σωτηρίας (φαμέν δὲ τὸν σταυρὸν τὸν προσκυ-
νητὸν καὶ τίμιον ὄντως) ^{d)}. οὕτω τε ἄρξῃται τῆς οἰκο-
δομῆς ^{e)}, καλὸν δέ ^{f)} τινα τοῦτον καὶ πρόπορτα θεμέ-
λιον ἀποθέμενος. αὕτη μὲν οὖν ἀρχὴ τῆς εὐσεβοῦς τῶν
εὐαγῶν μοναστηρίων ποιήσεως ἔστω.

β'. ^{g)} Κελεύομεν δὲ τὸν ἀββᾶν ^{h)} ἢ τὸν ἀρχι-
μανδρίτην τοὺς ἐν ἐκάστῳ μοναστηρίῳ προβάλλεσθαι,
μὴ πάντως κατὰ τοὺς βαθμοὺς τῶν μοναχῶν, ἀλλ' ὅν
πάντες οἱ μοναχοὶ ἢ ⁱ⁾ οἱ καλλίονος ὑπολήψεως ὄντες
ἐπιλέξονται ^{k)}. προκειμένων τῶν ἀγίων εὐαγγελίων λέ-
γοντες ^{l)}, ὡς οὐ ^{m)} διὰ φιλίας ἢ δι' ⁿ⁾ ἄλλην οἰωνδήποτε
σχέσιν ^{o)}, ἀλλὰ γνώσκοντες αὐτὸν καὶ τῇ πίστει ὁρθὸν
καὶ τῷ βίῳ σώφρονα καὶ τῆς διοικήσεως ἄξιον καὶ δυ-
νάμιον τὴν τῶν μοναχῶν ἐπιστήμην καὶ πᾶσαν τὴν τοῦ
μοναστηρίου κατάστασιν χρησίμως ^{p)} φυλάξαι αὐτὸν
ἐπελέξαντο. τοῦ ὁμοιωτάτου ἐπισκόπου, ἔφ' ὃν τὸ μο-
ναστήριον τέταται, τὸν οὕτως ἐπιλεγόμενον πᾶσι τρό-
ποις ἠγούμενον προβαλλομένου. ταῦτα δὲ πάντα τὰ
παρ' ἡμῶν διατυπωθέντα διὰ τὴν προβολὴν τῶν ἠγου-
μένων κρατῶν παρακαλεσόμεθα καὶ ἐπὶ τοῖς εὐαγείοις τῶν
γενναϊκῶν μοναστηρίων καὶ ἀσκητηρίοις.

γ'. Εἴ τις δὲ ^{q)} εἰς μοναχικὸν ^{r)} βίον ἐλθεῖν βου-
ληθεῖν, κελεύομεν, ἵνα, εἴ μὲν γνώριμός ἐστιν, ὅτι
οὐδεμιᾷ ^{s)} τύχῃ ὑπόκειται, ὃ ἠγούμενος τοῦ μοναστη-

TITULUS I.

De monasteriis et Monachis et Ascetis et
conversatione eorum.

I. Sancimus, ut quocumque tempore et in quo-
cumque imperii nostro loco, si quis venerabile mona-
sterium aedificare voluerit, non prius ei hoc faciendi
potestas sit, quam Dei amatissimum loci Episcopum
advocaverit, atque hic manibus ad coelum extensis
precibus locum Deo consecraverit, figens in eo salu-
tis nostrae signum (adorandam autem et vere honoran-
dam crucem dicimus): atque ita pulcro hoc et decente
fundamento iacto aedificationem inchoet. Hoc igitur
sit initium piae venerabilium monasteriorum aedifica-
tionis. Nov. 5.
cap. I.

II. Iubemus autem, Abbatem vel Archimandri-
tam ab iis, qui in unoquoque monasterio sunt, plane
non secundum gradus Monachorum creari, sed quem
omnes Monachi vel qui melioris sunt existimationis,
elegerint: propositis sacris Evangelii dicentes, se
non per amicitiam vel aliam quamcunque affectionem
eum elegisse, sed scientes, eum et fide rectum et vita
castum et administratione dignum et talem, qui Mo-
nacherum scientiam et totum monasterii statum uti-
liter custodire possit, elegisse. Et sanctissimus Epi-
scopus, sub quo monasterium constitutum est, ita
electum omni modo Abbatem creet. Haec autem
omnia a nobis de creatione Abbatum disposita in ve-
nerabilibus quoque feminarum monasteriis et ascete-
riis valere iubemus. Nov. 123.
cap. 34.

III. Si quis autem ad monachicam vitam venire
voluerit, imperamus, ut, si quidem notum sit, eum
nulli conditioni subiacere, Abbas monasterii, quando
Nov. 123.
cap. 35.

a) Cod. Coisl. ἀσκητιῶν. Ceterum eandem inscriptionem exhibet Theod. b) Theod. hui. capitali epitomen habet. Etiam Syn. brevissime eius argumentum indicat. c) Ita Cod. Coisl. Fabr. δι' αὐτῶν. d) Cod. Coisl. addit σταυρὸν. e) Cod. Coisl. οἰκοδομίας. f) Id. Cod. δή. g) Theod. latiore, quam Synopsis huius capituli epitomen suppeditat, iisdem fere verbis, quibus Basil. ἵνα ἠγούμενος ψηφισθῶ ἐπὶ τῶν τοῦ ἰδίου μοναστηρίου μὴ πάντως — προβαλλομένου. h) Sic Cod. Coisl. Fabr. ἀββᾶν. i) Theod. καὶ. k) Theod. ἐπιλέξονται. l) λέγοντες deest apud Theod. m) Cod. Coisl. οὐδέ. Theod. οὐ. n) δι' in Cod. Coisl. deest. o) Cod. Coisl. χάριν. Ita et Theod. Fabr. σχέσιν. p) χρησίμως, quod habet Cod. Coisl. et Theod. deest apud Fabr. q) δὲ deest apud Theod. Synopsis breviter hui. capituli argumentum indicat. r) Sic Cod. Coisl. Fabr. μοναστιῶν. Hoc cap. 3. hui. tit. Theod. fere iisdem verbis exhibet, quibus Basil. s) Theod. μηδεμιᾷ.

ρίον, ὅτε συνίδοι, τὸ σχῆμα αὐτῶ παρόσχοι ^ι). εἰ δὲ μὴ γνωρίζεται, εἰ ⁱⁱ) οἰαδῆποτε ὑπόκειται τύχη, ἐντὸς τριῶν ἐνιαυτῶν μὴ λαμβάνειν αὐτὸν τὸ σχῆμα τὸ μοναχικόν· ἀλλ' ἐντὸς τοῦ εἰρημένου χρόνου ἀποπειράσθω τῆς τούτου ^v) ἀναστροφῆς ὁ τοῦ μοναστηρίου ἡγούμενος. καὶ εἰ ἐντὸς τριετίας ἀναφῆ τις ^w) λέγων, ἢ δουλον ἢ μισθωτὸν ἢ ἐνυπόγραφον ἴδιον τούτων εἶναι, ἢ καὶ ὡς φεύγοντα τὴν γεωργίαν ^x), ἢ ὡς τι κλέψαντα, ἢ διὰ τι πταίσμα εἰς τὸ μοναστήριον αὐτὸν εἰσεληλυθῆναι, καὶ ταῦτα ἀποδειχθεῖν, τῷ ἰδίῳ δεσπότη τούτου ἀποκαθίστασθαι μετὰ τῶν πραγμάτων τῶν, ὧνπερ ^y) δειχθεῖν εἰς τὸ μοναστήριον εἰσαγωγῶν, λόγον πρότερον, ὡς οὐδὲν ὑπομένει, παρὰ τοῦ ἰδίου ^z) δεσπότη λαμβάνοντα. εἰ δὲ ἐντὸς τριετίας μηδεὶς ἐναγάγη τινὲ τῶν εἰρημένων προσώπων, ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου μετὰ τὴν παραδρομὴν τοῦ τριετοῦς χρόνου, εἰ τὸν τοιοῦτον ἄνδρα ἄξιον κρίνη ^a), τότε δίδωτω αὐτῷ τὸ σχῆμα καὶ μηδεὶς αὐτῷ ἕλλησιν μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τύχης ἐπιφερότω, ἐν ὧσιν μέντοιγε ἐν τῷ μοναστηρίῳ διαίγει. τὰ δὲ πρόγματα, ἅπερ εἰς τὸ μοναστήριον εἰσαγωγῶν φανείη, τῷ δεικνυμένῳ δεσπότη ἀποδιδόσθω ^b). εἰ δέ τις τῶν εἰρημένων προσώπων καταλείψει τὸ μοναστήριον καὶ εἰς κοσμικὸν ἔλθοι ^c) βίον, ἢ ἐν ταῖς ^d) πόλεσιν ἢ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ^e) ἢ ἐν ἀγροῖς περιέρχεται, τῇ ἰδίᾳ τύχῃ παραδιδόσθω ^f).

Nov. 123. δ'. Ἐν πᾶσι ^g) δὲ τοῖς μοναστηρίοις, ἅπερ καλοῦνται κοινόβια ^h), κελεύομεν κατὰ τοὺς μοναχικοὺς κανόνας, ἐν ⁱ) ἐν οἴκῳ πάντας οἰκεῖν καὶ κοινῶς τρέφεσθαι καὶ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἐν ^k) ἐν οἴκῳ πάντας κεχωρισμένως καθεύδειν, ὥστε ἀμοιβαδὸν ἀλλήλοις μαρτυρίαν τῆς ἀφραστοῦ διαγωγῆς παρέχειν αὐτοῦς, τούτων ἀπάντων καὶ περὶ τὰ μοναστήρια καὶ ἀσκητήρια ^l) τῶν γυναικῶν παραφυλαττομένων.

Nov. 123. ε'. Κατ' οὐδένα δὲ τόπον τῆς ἡμετέρας πολιτείας ^m) ἐν ἐν μοναστηρίῳ μοναχὸς καὶ μοναχή τις οἰκεῖν ἢ τὰ λεγόμενα διπλᾶ εἶναι μοναστήρια συγχωροῦμεν ⁿ). ὅπου δὲ τοιοῦτον μοναστήριον εὑρεθῆ, πᾶσι τρόποις κελεύομεν τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῶν γυναικῶν χωρίζεσθαι καὶ τὰς γυναῖκας, ἐν ὅσῳ εἰσι μοναστηρίῳ, ἀπομένειν, τοὺς δὲ ἄνδρας ἄλλο μοναστήριον ἑαυτοῖς ποιεῖν. εἰ δὲ πλείονα εἴη τὰ τοιαῦτα μοναστήρια, ἵνα μηδὲ ἀνάγκη γένηται νέα μοναστήρια οἰκοδομεῖσθαι, ὁ τῶν τόπων ἐπιτάτατος ἐπίσκοπος τοὺς μοναχὸς μετὰ τῶν ^o) μοναχῶν, καὶ τὰς γυναῖκας μετὰ τῶν γυναικῶν κεχωρισμένως ἐν ἄλλοις καὶ ἐν ἄλλοις μοναστηρίοις συναγαγεῖν φροντισάτω· τὰ δὲ πρόγματα, ὅσα ἔχουσι κοινά, μεταξὺ αὐτῶν κατὰ τὸ ἀκριβὲς αὐτοῖς δίκαιον διαίρεσθω.

Nov. 123. ς'. Ταῖς δὲ γυναῖξιν, ὅν ἂν αὐταὶ ἐπιλέξωνται ^p) εἴτε πρεσβύτερον εἴτε διάκονον ἀποκρισιώριον εἰς τὸ ποιεῖν ^q) αὐταῖς τὰς ἀποκρίσεις, ἢ τὴν ἰδίαν αὐταῖς κοινοτήτιαν φέρειν, ὁ ἐπιτάτατος ἐπίσκοπος, ὑφ' ὃν εἰσιν, ἀποκλιροῦτω, εἰ ὁρθῆς πίστεως καὶ βίον καλοῦ τούτου εἶναι γνώη ^r). εἰ δὲ ὁ παρ' αὐτῶν ἐπιλεγείς μὴ εἴη πρεσβύτερος ἢ διάκονος, ἄξιον δὲ αὐτὸν τῆς τοιαύτης ὑπηρεσίας ὁ ἐπίσκοπος κρίνη, χειροτονίαν αὐτῷ ἐπιτι-

ei placuerit, habitum ei praestet: si vero non constet, cui conditioni subiaceat, intra tres annos monachicum habitum non accipiat: sed intra dictum tempus Abbas monasterii vitam eius exploret. Et si quis intra triennium venerit, dicens, vel servum, vel colonum vel adscriptitium suum hunc esse, vel etiam talem, qui agriculturam fugerit, vel quid furatum vel propter aliquod delictum monasterium esse ingressum, et haec probentur: hic suo domino restituitur cum his rebus, quas in monasterium induxisse probetur, accepta a domino suo prius promissione, nihil cum passurum esse. Si vero intra tres annos nemo quendam ex dictis personis convenit, Abbas monasterii post praeterlapsum triennii tempus, si talem virum dignum iudicet, tunc habitum ei conferat, neque postea illi quisquam molestiam propter conditionem inferat, quamdiu scilicet in monasterio degit. Res autem, quas in monasterium intulisse videbitur, domino probanti reddantur. Sin autem quis ex dictis personis monasterium relinquat et ad secularem vitam transeat, sive in urbis, sive in provinciis, sive in agris circumcat, suae conditioni reddatur.

IV. In omnibus vero monasteriis, quae coenobia dicuntur, praecipimus, ut secundum monachicos canones in una domo omnes habitent et in commune alantur et simili modo in una domo omnes separatim dormiant, ut mutuum sibi invicem testimonium castae vitae praebent: his omnibus et in monasteriis et asceteriis feminarum custodiendis.

V. In nullo autem reipublicae nostrae loco in uno monasterio monachos et monachas habitare vel monasteria duplicia dicta esse permittimus. Ubiunque vero tale monasterium reperitur, omnibus modis iubemus viros a feminis separari, et feminas in monasterio, in quo sunt, manere, viros autem aliud monasterium sibi condere. Sed si plura sint eiusmodi monasteria, ne necessitas nova monasteria aedificandi oriatur, sanctissimus locorum Episcopus curet, ut monachi cum monachis, et mulieres cum mulieribus separatim in aliis atque aliis monasteriis congregentur: res autem, quas communes habent, inter illos secundum ius illis competens dividat.

VI. Feminis vero, quaequunque illae elegerint sive Presbyterum sive Diaconum ad responsa ipsis facienda, aut sacram communionem praebendam, sanctissimus Episcopus, sub quo sunt, designet, si rectae fidei et honestae vitae hunc esse cognoverit. Si vero ab illis electus non sit Presbyter vel Diaconus, dignum autem cum eiusmodi ministerio Episcopus iudicet, ordinatione illi collata, qua dignus videbitur,

t) Legerem παρόσχη, quod habet Theod. u) Theod. ἡ. v) Theod. αὐτοῦ. w) Sic Cod. Coisl. τις apud Fabr. deest. r) Theod. γεωργίαν. y) ἅπερ Theod. z) ἴδιον apud Theod. deest. a) Sic Cod. Coisl. Fabr. κρίνει. Sic et Theod. b) Fabr. ἀποδιδόσθω. Cod. Coisl. ἀποδίδω. Theod. ἀποδίδω. c) Malim ἦλθε. d) ταῖς apud Theod. abest. e) Sic Fabr. In Cod. Coisl. ἐν ταῖς ἐπαρχ. deest, uti et apud Theod. f) Theod. ἀποδιδόσθω. g) Cod. Coisl. ἅπανσι. Ita et Theod. qui totum caput habet et sequens usque ad συγχωροῦμεν. Syn. epitomen tantum. h) Theod. κοινόβια καλοῦνται. i) ἐν deest in Cod. Coisl. k) ἐν deest apud Theod. l) καὶ ἀσκητήρια habet Fabr. nec vero Cod. Coisl. m) Hactenus Fabr. et Theod. Reliqua sunt e Cod. Coisl. n) Cod. Coisl. τῶ. o) Sic Cod. Coisl. Fabr. ἐπιλέγωνται. p) Sic Cod. Coisl. Fabr. ποιήσαι. q) Hactenus Fabr. Reliqua usque ad ἀποκριμένω sunt e Cod. Coisl. Quae postea sequuntur, rursus etiam Fabr. habet.

θείς, ἧς ἕξις εἶναι φανεῖται, ταῖς ἀποκρίσεις, ὡς εἴρηται, τοῦ μοναστηρίου ὑπονεμέτω, οὕτω μέντοι, ἵνα μηδὲ οὗτος ἐπιλεγείσῃ πρὸς τὰς ἀποκρίσεις τῶν γυναικῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ μένη.

ζ. *Εἴ τις* ^{ε)} ἐπὶ αἰρέσει γάμον ἢ παιδοποιίας ἢ χάριν προικὸς ἢ γαμικῆς δωρεᾶς ἢ ^{ς)} δωρήσῃται τι, ἢ καταλείψει τοῖς ἰδίοις παισὶν ἢ ἄλλῳ οἰκονόμῳ προσώπῳ, ἢ κληρονομίαν ἢ ληγάτον ἐξουχῆς ^{ι)} καταλιμπάνων αὐτοῖς βαρῆσει αὐτοὺς ὑποκαταστάσει ^{η)} ἢ ἀποκαταστήσει ὑπὸ μίαν τῶν μνημονευθεισῶν αἰρέσεων, κελύμεν, εἴπερ οἱ ταῖς τοιαύτας αἰρέσεις ὑποκείμενοι ἄρρενες ἢ θήλειαι εἰς μοναστήριον ^{ν)} εἰσέλθωσιν ^{ω)}, ἢ κληρικοί ἢ διακόνισσαι ἢ ἀσκήτριαι γένωνται, τὰς τοιαύτας αἰρέσεις ἀνισχύρους καὶ ἀπὸ μηδὲ γεγραμμένων εἶναι [κελεύμεν] ^{κ)}. ταύτης δὲ τῆς βοηθείας καὶ κληρικοί ^{υ)} καὶ διακόνισσαι τῶν ἐκκλησιῶν ἀπολαύτωσιν, εἰ μέχρι τῆς ἰδίας ζωῆς τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένοιν, καὶ τὰ πράγματα τὰ ὑπὸ τὴν ^{ζ)} τοιαύτην αἴρεσιν δωρηθέντα ἢ καταλειμμένα εἰς εὐσεβεῖς χρείας δαπανήσωσιν ἢ καταλείψωσιν. ἐπὶ γὰρ τοῖς προσώποις, αἵτινα εἰς μοναστήριον ἢ ἀσκητήριον εἰσέλθωσιν ^{α)}, καὶ καταλείψωσι τὴν τοιαύτην σὴν ἀναστροφὴν, τῷ μοναστηρίῳ ἢ τῷ ἀσκητηρίῳ, ὅπου τὴν ἀρχὴν εἰσῆλθον ^{β)}, τὰ πράγματα τὰ ὑπὸ τὴν τοιαύτην αἴρεσιν δωρηθέντα ἢ καταλειφθέντα ^{ε)} μετὰ τῆς ἄλλης αὐτῶν ὑποστάσεως διαφέρειν κελύμεν.

η. ^{δ)} *Εἰ μέντοι* ἐπὶ ἀναστροφῇ αἰχμαλώτων ἢ πτωχῶν ἀνατροφῇ ^{ε)} ὑπὸ τὰς εἰρημίνας αἰρέσεις ὑποκατάστασις ἢ ἀποκατάστασις γένηται, ἐξ οὐδενὸς τῶν εἰρημίμων τρόπων ταύτην ^{ι)} ἀποκλείεσθαι συγχωροῦμεν.

θ. *Εἰ δὲ γυνή* ἢ ἀνὴρ τὸν μοναχικὸν ἐπιλέξῃται ^{ς)} βίον καὶ εἰσέλθῃ εἰς ^{β)} μοναστήριον, παιδῶν οὐχ ὑπόντων, τῷ μοναστηρίῳ, ἐν ᾧ εἰσῆλθε, τὰ πράγματα αὐτοῦ διαφέρειν κελύμεν. εἰ δὲ τὸ τοιοῦτον πρόσωπον παῖδας ἔχοι ^{ι)} καὶ μή, πρὶν εἰσελθεῖν ^{κ)} εἰς τὸ μοναστήριον, περὶ τῶν οἰκείων πραγμάτων ποιήσει ^{λ)} διατίπῳσιν καὶ τὸ νόμιμον μέρος τοῖς παισὶν ἀφορίσει, καὶ οὕτως ἐξέσται αὐτῷ, καὶ μετὰ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ μοναστήριον τὴν ἰδίαν οὐσίαν εἰς τοὺς ἰδίους διελῆν ^{μ)} παῖδας· οὕτω μέντοιγε ^{ν)}, ὥστε μηδὲ ^{ο)} ἐπὶ ἐνὶ τῶν αὐτοῦ ^{ρ)} παιδῶν ἐλαττώσῃ τὸ νόμιμον μέρος. τὸ δὲ μὴ δεδομένον ^{υ)} τοῖς παισὶ μέρος τῷ μοναστηρίῳ διαφέρειτω. εἰ δὲ πᾶσαν τὴν ἰδίαν οὐσίαν μετὰ τῶν παιδῶν διελῆν βουληθεῖται, τοῦ οἰκείου αὐτοῦ προσώπου τοῖς παισὶ συναριθμουμένον, ἐν ἐναντιῷ μέρος πᾶσι τρόποις παρακρατεῖτω ^{ι)}, ὀφείλων τῷ δικαίῳ τοῦ μοναστηρίου διαφέρειν. εἰ δὲ ἐν τῷ μοναστηρίῳ διάγων τελευτήσῃ ^{ς)}, πρὶν μετὰ τῶν οἰκείων παιδῶν τὰ ἴδια διανεμηθῆναι πράγματα, τὸ νόμιμον μέρος οἱ παῖδες λήψωσιν, τὸ δὲ λοιπὸν τῆς οὐσίας τῷ μοναστηρίῳ διαφέρειτω.

ι. *Μνηστῆρας* ^{ε)} δὲ μετὰ τινῶν κατὰ νόμον γενομένης, εἴτε ὁ μνηστῆρ εἰς μοναστήριον εἰσέλθῃ ^{α)}, ἀναλαμβάνετω τὰ ὑπὲρ τῆς μνηστῆρας ἀρραβῶνων ὀνό-

responsis, ut dictum est, monasterii eum destinato, ita tamen, ut neque is, qui ad responsa feminarum electus est, in monasterio maneat.

VII. Si quis sub conditione nuptiarum, vel procreationis liberorum, vel dotis vel donationis nuptialis gratia liberis suis vel alii cuicumque personae donaverit quid aut reliquerit, vel hereditatem aut legatum illis relinquens oneraverit eos substitutione vel restitutione sub aliqua ex dictis conditionibus, imperamus, si illi, qui talibus conditionibus subiacent, masculi vel feminae, monasteria ingrediantur, vel Clerici, vel Diaconissae vel Asectricae fiant, ut eiusmodi conditiones invalidae et pro non scriptis sint. Hoc autem auxilio et Clerici et Diaconissae Ecclesiarum fruuntur, si, quamdiu vivant, in eisdem permanent, et res sub eiusmodi conditione donatas vel relictas in pios usus impendant vel relinquunt. In illis enim personis, quae monasterium vel asceterium ingrediuntur et tam castam vitam relinquunt, ad monasterium vel asceterium, in quod ab initio ingressae sunt, res sub tali conditione donatas vel relictas pertinere eum reliquo earum patrimonio volumus.

VIII. Si tamen ad redemptionem captivorum vel pauperum alimenta sub dictis conditionibus substitutio vel restitutio fiat, ex nullo dictorum modorum eam excludi permittimus.

IX. Si mulier aut vir monachicam vitam eligat et monasterium ingrediatur, liberis non extantibus, ad monasterium, quod ingressus est, res eius pertinere iubemus. Si vero talis persona liberos habeat nec, antequam monasterium ingrediatur, de rebus suis faciat dispositionem et partem legitimam liberis assignet, sic quoque illi liceat, etiam postquam monasterium ingressa est, patrimonium suum inter suos liberos dividere: ita tamen, ut nulli ex liberis suis legitimam portionem imminuat. Pars autem liberis non data ad monasterium pertineat. Si vero totum suum patrimonium inter liberos dividere voluerit, persona sua liberis connumerata, unam partem omnibus modis sibi servato, quae ad ius monasterii pertinere debet. Si vero in monasterio degens moriatur, antequam inter liberos suos res suas dividerit, legitimam partem liberi accipiant, reliqua autem substantia ad monasterium pertineat.

X. Sponsalibus inter quosdam secundum legem contractis, sive sponsus monasterium ingrediatur, recipiat ea, quae pro sponsalibus arrhae nomine data

γ) Hoc caput totum habet Theod. secundum quem est cap. 5. hui. tit. Etiam Syn. quae breviter argumentum reddit, dicit esse cap. 5. δ) ἢ add. Cod. Coisl. et Theod. Fabr. non habet. ε) Theod. addit καθαρῶς, quod necessario, ut videtur, inserendum est. ζ) ὑπὸ τῆς κατωτάτης Theod. σ) Ita Fabr. Cod. Coisl. et Theod. μοναστήρια. ω) Theod. ἐλθῶσιν. x) Hactenus Fabr. Reliqua sunt e Cod. Coisl. Ceterum hoc alterum κελύμεν vacat. Ideo uncis inclusi. y) Theod. κληρικοί. z) τὴν apud Theod. deest. α) Sic reposui pro εἰσελθῶσιν et καταλείψωσιν, quod habet Cod. Coisl. Theod. ἐλθῶσιν καὶ καταλείψωσιν. β) Theod. εἰσῆλθε. γ) Theod. καταληφθέντα. δ) Quod h. l. Fabr. novum caput incipit, in Cod. Coisl. cum praecedentibus uno tenore coniunctum est. Etiam Theod. hoc caput totum exhibet. ε) Theod. ἀναστροφῆς. ς) τοιαύτην Theod. Cod. Coisl. et Theod. εἰσέλθῃ. Fabr. εἰσελθοῖ. ζ) Mallem ποιῆσαι et postea ἀφορίσει. η) Theod. διελθῆν. In marg. διελθῆν. θ) Sic Cod. Coisl. Fabr. μέντοι. ι) Theod. μηδὲν. κ) Theod. ἐναντοῦ. λ) Sic Cod. Coisl. Fabr. δεδομένον. Theod. δόμενον. μ) Theod. ἐπιμαρτεῖτω. Sed supra lineam scriptum παρὰ. ν) Theod. τελευτήσῃ. ι) Hoc et sequens caput totum habet Theod. qui γινόμενης postea habet. υ) Cod. Coisl. εἰσελθοῖ. Theod. ἐπέλθῃ.

ματι δεδομένα ^{v)}, είτε ἢ ^{w)} μνηστή τὸν μοναχικὸν βίον ἐπιλέξεται ^{x)}, ἐκεῖνα μόνα ἐπιδιδότω ^{y)}, ἀρραβώνων ὀνόματι ἄτινα ^{z)} ὁμοίως ἔλαβε, τῆς ποινῆς ἐκατέρω μέρει συγχωρομένης.

Nov. 123. *cap. 40.* *ια.* Ἐὶ δὲ συνεστῶτος ἔτι τοῦ γάμου ^{a)} ὁ ἀνὴρ μόνος ἢ ἡ γυνὴ μόνῃ ^{b)} εἰς μοναστήριον εἰσέλθοι ^{c)}, διαλυέσθω ὁ γάμος καὶ δίχα διαζυγίον, μεθ' οὗ μέντοι τὸ πρόσωπον τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ ^{d)} μοναστήριον τὸ σχῆμα λάβῃ. καὶ εἰ μὲν ὁ ἀνὴρ τὸν μοναχικὸν ἐπιλέξεται βίον, ἀποκαθιστάτω τῇ γυναικὶ καὶ τὴν προίκα καὶ εἴ τι ἄλλο ἀπ' αὐτῆς ἔλαβε καὶ πρὸς τοῦτο ^{e)} ἐκ τῆς γαμικῆς δωρεᾶς τοσοῦτον μέρος, ὅσον ἐκ τῆς τελευταίας τοῦ ἀνδρὸς ἤμοιζε τῇ γυναικὶ κατὰ τὸ συμφωνον τὸ τοῖς προικίζοις συμβολαίοις ἐμπερόμενον. εἰ δὲ γυνὴ εἴῃ ἢ εἰς τὸ μοναστήριον εἰσέλθοῦσα, τὸν ὁμοίον τρόπον παρακρατεῖτω ὁ ἀνὴρ τὴν γαμικὴν δωρεάν καὶ τὸν κάσσον ^{f)} τῆς προικὸς τὸν ἀπὸ τῆς τελευταίας τῆς γυναικὸς συμφωνηθέντα. καὶ τὸ λοιπὸν τῆς προικὸς τῇ γυναικὶ ἀποκαθιστῶν παρακελεύομεθα ^{g)}, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐκ τῶν πραγμάτων τῆς γυναικὸς ^{h)} παρ' αὐτῶ ἐφέσθαι. ἀμφοτέρων δὲ τὸν μοναχικὸν βίον ἐπιλεγόμενον, κελεύομεν, ἀρροῦντων τῶν προικιμαίων συμφωνῶν τὸν ἀνδρα παρακρατεῖν τὴν γαμικὴν δωρεάν, καὶ τὴν γυναικᾶ καὶ ⁱ⁾ τὴν ἰδιαν λαμβάνειν προίκα καὶ ^{k)}, εἴ τι ἄλλο τῶ ἀνδρὶ δεδομένα δεχθῆις ἵνα εἰς ἕκαστος δίχα ζημίας τῶν ἰδίων ἀπολαύσῃ ^{l)} πραγμάτων, εἰ μὴ, ὡς ἐξῆς, ὁ μνηστὴρ τῇ μνηστῇ ἢ ἡ μνηστὴ τῷ μνηστῆρι ἢ ὁ ἀνὴρ τῇ γυναικὶ ἢ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ δωρησασθῆι ^{m)} τι ἢ συγχωρῆσαι βουληθεῖη.

εἰ δὲ γυνὴ] Σημειώσαι ⁿ⁾, ὅτι προτελευτώσης ἤδη κατὰ τὸ σχῆμα τῆς γυναικὸς παρακρατεῖται ἡ δωρεά. Σητήσον βιβλ. ζ. tit. ιε. κεφ. δ.

Nov. 123. *cap. 41.* *ιβ.* Ὁὐδεμίαν δὲ ἄδειαν ἢ τοῖς γονεῦσι τοὺς παῖδας ἢ τοῖς παισὶ τοὺς γονεῖς δίδομεν ^{p)}, τὴν κοσμικὴν διαγωγὴν καταλιμπνόντας ὡς ἀχαρίστους ἀποκλείειν τῆς ἰδίας κληρονομίας ὑπὲρ αἰτίας πρὸ τοῦ μοναχικοῦ βίου παρακολοθησάσης. ἀπαγορεύομεν δὲ τοῖς γονεῦσι τοὺς ἰδίους παῖδας μοναχικὸν βίον ἐπιλεγόμενον τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων ἀφέλκεν.

Nov. 123. *cap. 42.* *ιγ.* Ἐὰν μοναχὸς καταλείψῃ τὸ ἴδιον μοναστήριον καὶ εἰς ἄλλο εἰσέλθῃ ^{q)}, ἄτινα ^{r)} πράγματα ἐν τῷ καιρῷ, καθ' ὃν τὸ μοναστήριον καταλείπει, ἔχει φανεῖν, τῷ πρώτῳ μοναστηρίῳ, ἐν ᾧ ἐξ ἀρχῆς εἰσῆλθε, ταῦτα διαφέρειν κελεύομεν ^{s)}. προνοεῖν δὲ τοὺς ὁσιωτάτους ἐπισκόπους τῶν τόπων ^{t)}, ἵνα μήτε μοναχοί, μήτε μονάστρια εἰς τὰς πόλεις περιέρχονται, ἀλλ' εἴ τινα ἀναγκαζάν ^{v)} ἀπόκρισιν ἔχουσιν, διὰ τῶν ἰδίων ἀποκρισίων ταύτην προαιτέωσαν, ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτοὶ μένοντες μοναστηρίοις.

Nov. 123. *cap. 42.* *ιδ.* Ἐὰν ^{w)} μοναχὸς καταλείψῃ τὸ μοναστήριον καὶ εἰς κοσμικὸν μετέλθοι ^{x)} βίον, τοῦτον τῆς στρατείας καὶ τῆς τιμῆς, εἴ τινα ἔχοι ^{y)}, πρῶτον γυμνωθέντα ἐκ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ τόπου ^{z)} καὶ τοῦ τῆς ἐπαρ-

sunt: sive sponsa monachicam vitam eligat, illa solum reddat, quae arrhae nomine similiter accepit, poena utrique parti remissa.

XI. Si vero constante adhuc matrimonio vir solus aut mulier sola ingressa sit monasterium, solvatur matrimonium etiam sine repudio, postquam scilicet persona monasterium ingressa habitum accepit. Et si quidem vir monachicam vitam elegerit, mulieri et dotem et si quid aliud ab ea accepit, restituat, ac praeterea ex nuptiali donatione tantam partem, quanta ex morte mariti secundum pactum instrumentis dotalibus insertum mulieri competebat. Si vero mulier sit, quae monasterium ingressa est, simili modo vir nuptialem donationem et quod in casum mortis uxoris de dote conventum est, retineat: reliquum autem dotis mulieri restitui iubemus et si quid aliud ex rebus mulieris apud eum inventum fuerit. Sin autem ambo vitam monachicam eligant, imperamus, ut cessantibus pactis dotalibus vir donationem nuptialem retineat, et mulier dotem suam accipiat, et si quid aliud viro dedisse probetur, ut unus quisque sine damno rebus suis fruatur, nisi forte sponsus sponsae, vel sponsa sponso, vel vir mulieri, vel mulier viro donare quid aut concedere voluerit.

Si vero mulier] Nota, uxore iam praemortua in habitu donationem propter nuptias retineri. Quare lib. 7. tit. 15. cap. 4.

XII. Nullam vero potestatem damus vel parentibus, ut liberos, vel liberis, ut parentes vitam secularem relinquentes tanquam ingratos ab hereditate sua excludant ob causam, quae ante monachicam vitam contigit. Prohibemus autem parentes, quominus liberos suos monachicam vitam eligentes a venerabilibus monasteriis abstrahant.

XIII. Si monachus monasterium suum reliquerit et aliud fuerit ingressus, quas res eo tempore, quo monasterium reliquit, habere apparcat, has ad primum monasterium, quod ab initio ingressus est, pertinere volumus. Provideant autem sanctissimi locorum Episcopi, ne aut Monachi aut Monachae in urbes circumeant, sed, si quod necessarium responsum habeant, id per suos Apocrisarios peragant, ipsi in suis monasteriis manentes.

XIV. Si monachus monasterium relinquat et ad secularem vitam transeat, hic militia et honore, si quem habet, privatus ab Episcopo loci et provinciae Praeside in monasterium coniciatur, et res, quas

v) Theod. διδόμενα. w) ἢ deest apud Fabr. habet Cod. Coisl. x) Theod. ἐπιλέξεται. y) Theod. ἀποδιδότω. z) Cod. Coisl. ἄτινα ἀρρ. ὀνόματι. Theod. ἢ ὁμ. ἀρρ. ὀνόμ. a) Sic Cod. Coisl. Fabr. τοῦ γάμου ἔτι. b) Sic Cod. Coisl. μόνῃ apud Fabr. deest. Theod. ἢ γυν. μον. ἢ ὁ ἀν. μον. c) Theod. εἰσέλθῃ. d) τὸ Cod. Coisl. ap. Fabr. deest, ut et apud Theod. e) Theod. πρὸς τούτοις. f) Theod. κάσσον. g) Theod. κελεύομεν. h) Theod. αὐτῆς μὴ κ. τ. λ. i) Hoc καὶ ap. Theod. deest. k) καὶ, quod habet Fabr. deest in Cod. Coisl. l) Theod. ἀπολαύσει. m) Theod. συγχωρήσασθαι. n) Scholium, quod Fabr. habet, nec vero Cod. Coisl. o) Etiam hoc caput totum habet Theod. Syn. argumentum refert. p) δίδομεν deest in Cod. Coisl. habet Fabr. Theod. διδόμεν ἢ τοῖς γονεῦσι κ. τ. λ. q) Habet totum caput Theod. apud quem est cap. 11. hui. tit. Syn. habet usque ad κελεύομεν. r) Theod. ἐλθῃ. Sic et Syn. s) Sic Fabr. Cod. Coisl. et Theod. εἴ τινα. Syn. ἢ τινα. t) Theod. κελ. τανν. διαφ. u) Cod. Coisl. et Theod. τῶν τόπ. ἐπισκόπους. v) Fabr. εἴ τι. Cod. Coisl. et Theod. melius εἴ τινα. w) Habet totum caput Theod. secundum quem est them. 2. cap. 11. hui. tit. Etiam Syn. totum habet num. 15. x) Mallem cum Syn. μετέλθῃ. Cod. Coisl. βίον μετέλθοι. Theod. βίον εἰσέλθοι. y) Cod. Coisl. ἢς ἔχει. Fabr. ut in textu. Theod. ἢ τινα ἔχει πρῶτα. Syn. εἴ τινα ἔχει. z) Sic Fabr. Cod. Coisl. et Theod. et Syn. τῶν τόπων.

χίας ἄρχοντος εἰς μοναστήριον βάλλεσθαι ^{a)} καὶ τὰ πράγματα, ὅσα μετὰ ταῦτα ἔχειν δευχθεῖη, τῷ μοναστηρίῳ, ἐν ᾧ ἐμβάλλεται, διαφέρειν. εἰ δὲ καὶ πάλιν καταλείψῃ ^{b)} τὸ μοναστήριον, τότε αὐτὸν ὁ ἀρχὸν τῆς επαρχίας, ἐν ᾗ ἂν εὔρεθῇ ^{c)}, κρατεῖτω καὶ τῇ ὑποκειμένη αὐτῷ τάξει συναριθμεῖτω.

ιε'. Εἴ τις ἀπάσῃ ἢ διαφθείρῃ ἢ ὑπονοθεύσῃ ^{e)} ἀσκητικῶν ἢ διακόνισσων ἢ μοναστῶν ἢ ἄλλῃν οἰκονομῶν γυναικῶν εὐλαβῆ βίον ἢ σχῆμα ἔχουσαν, τὰ τοῦτου πράγματα καὶ τῶν τοιοῦτου μύσους αὐτῷ μετασχόντων κελύομεν τῷ εὐαγεῖ τόπῳ ^{f)}, ἐν ᾧ ἢ τοιαύτη γυνή ^{g)} ὄκει, διὰ τῶν κατὰ τόπον ὁσιωτάτων ἐπισκόπων καὶ τῶν οἰκονομῶν αὐτῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκάστης επαρχίας ἀρχόντων καὶ τῶν αὐτῶν τάξεων ^{h)} ἐκδικεῖσθαι. τοῖς δὲ τὰ τοιαῦτα πλημμελήσαντας καὶ τοῖς μετασχόντας αὐτῶν τὸν ἐκ τοῦ νόμου κίνδυνον ὑπομένειν ⁱ⁾. τὴν δὲ τοιαύτην γυναικῶν πανταχοῦ ἀνάξη- τεῖσθαι καὶ μετὰ τῶν ἰδίων πραγμάτων ἐν μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι, ἐν ᾧ ^{k)} ἀσφαλέστερον φυλάττεσθαι δύναται, ἵνα μὴ καὶ ^{l)} πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ ἐγκλήματι εὔρεθῆ ^{m)}. εἰ μέντοιγε διακόνισσα εἴη καὶ παῖδας ἔχοι ⁿ⁾ τομίμους, τὸ νόμιμον μέρος δίδεσθαι τοῖς παισίν. εἰ δὲ εἰσὼ ἐνός ^{o)} ἐνιαυτοῦ μετὰ τὸ γνωσθῆναι τὸ τοιοῦτον μῦθος τὰ τοιαῦτα πράγματα παρὰ τῶν εὐαγῶν οἴκων μὴ ἐκδικηθεῖη, κελύομεν πᾶσι τρόποις τὸν κόμητι τῆς ἰδίας ^{p)} ἡμῶν περιορίας τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ταῦτα προσκυροῦν· τοῦ τῶν τόπων ἀρχόντος, τοῦ ἀμελήσαντος τὰ τοιαῦτα ^{q)} πράγματα ἐκδικηθῆναι, τῆς ζωῆς ἀφαιρουμένον ^{r)} καὶ πρόστιμον πέντε χρυσίου λιτρῶν ὑπὸ τοῦ κόμητος τῶν πριβάτων εἰσπραχθησο- μένον ^{s)}.

ιβ'. Πᾶσι δὲ καθάπασ τοῖς ἐν κοσμικῷ ἀναστρεφο- μένοις καὶ μάλιστα τοῖς τὰ σκηρικὰ μετερχομένοις ἀνδράσι τε καὶ γυναιξί, οὐ μὴν καὶ ταῖς προϋσταμέναις ἀπαγορευόμεν κερῆσθαι σχήματι μοναχοῦ ἢ ἀσκητικῆς ἢ οἰφθῆποτε τρόπῳ τοῦτο μιμῆσθαι· ἐπισταμένων πάντων τῶν τολμῶντων ἢ γυῖσασθαι τῷ τοιοῦτῳ σχήματι ἢ μιμῆσασθαι ἢ ἐμπαῖξαι εἰς οἰανδήποτε ἐκκλησιαστικὴν καὶ αὐστουσαι, ὅτι καὶ σωματικὰς τιμωρίας ὑποστή- σονται καὶ ἔξορία παραδοθήσονται ^{t)}. προνοούντων τοῦ τοιοῦτου οὐ μόνον τῶν κατὰ τόπον ὁσιωτάτων ἐπι- σκόπων καὶ τῶν ἐπ' αὐτοὺς κληρικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἐπ' αὐτοὺς τάξεων καὶ τῶν κατὰ τόπον ^{u)} ἐκδικῶν. τὰς δὲ ποινὰς τὰς τῷ παρόντι νόμῳ ἐγκειμένας, αἴτινες καὶ τοῖς προτέροις νόμοις εἶσιν ^{v)} ἐγνωσμέναι, οὐ μόνον ^{w)} ἐν τοῖς μέλλουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς προλαβοῦσι θέμα- σιν ἢ τοῖς ἀμαρτήμασι κρατεῖν καὶ πᾶσι τρόποις ἐκδικεῖ- σθαι θεωρεῖσθαι. τὰ δὲ διὰ τοῦ παρόντος νόμου νεω- στὶ διατυπωθέντα ἐπὶ μόνοις τοῖς μέλλουσι χρόνοις πα- ραφυλάττεσθαι κελύομεν.

ιγ'. x) Θεωρεῖσθαι, μηδένα παντελῶς ἰδίαν ἔχειν οἴκησιν, μηδὲ τὸ καλούμενον κελλίον εἶη κατὰ τὸ μονα- στήριον· ἐν τυχόν ἢ δύο γράμμων ὑπονοχοῖς κατὰ τὸν ^{y)} ἐν θεωρίᾳ τε καὶ ἡσυχίᾳ διαζῆν βίον· ἀλλ' ὅλωσ

postea habere probatus fuerit, ad monasterium, in quod conicitur, pertineant. Sin autem denuo monasterium relinquat, tunc eum Praeses provinciae, in qua repertus fuit, comprehendat et subiectae sibi cohorti annumeret.

XV. Si quis rapuerit, vel stupraverit, vel sollici- Nov. 123. cap. 43.
taverit Ascetiam vel Diaconissam, vel Monacham, vel aliam quamcumque mulierem, sancta vita et habitu praeditam, res eius et eorum, qui huius sceleris participes sunt, venerabili loco, in quo talis mulier habitabat, per sanctissimos loci Episcopos eorumque Oeconomus, nec non cuiusque provinciae Praesides eorumque cohortes vindicari iubemus. Illi vero, qui haec commiserunt, eorumque socii periculum ex lege subeant. Eiusmodi autem mulier ubivis quaeratur et eum rebus suis in monasterium, in quo securius custodiri possit, coniciatur, ne rursus in eodem delicto deprehendatur. Si tamen Diaconissa sit et liberos legitimos habeat, legitima pars liberis detur. Si vero infra unum annum, postquam tale scelus cognitum erit, eiusmodi res a venerabilibus domibus non vindicentur, iubemus, omnibus modis Comitem rerum privatarum nostrarum eas fisco nostro vindicare: magistratu locorum, qui res illas vindicare neglexit, cingulo privando et muleta quinque librarum auri per Comitem rerum privatarum ab eo exigenda.

XVI. Omnibus vero in universum, qui in seculari Nov. 123. cap. 44.
vita versantur, et maxime illis, qui in scenam prod- eunt, viris et feminis, nec non et prostitutis interd- icimus, ne habitu Monachi aut Ascetriae utantur, aut quocumque modo illum imitentur: sciantque omnes, qui vel tali habitu uti vel eum imitari, aut cuicum- que statui ecclesiastico illudere audent, se et corpo- rales poenas sustenturos et exilio tradendos esse: ei- que rei prospiciant non solum sanctissimi illius loci Episcopi et, qui sub illis sunt, Clerici, verum etiam civiles et militares magistratus et, quae iis subsunt, cohortes et loci defensores. Poenas autem praesenti legi insertas, quae etiam prioribus legibus cognitae sunt, non solum in futuris, sed etiam in praeteritis casibus seu delictis valere et omni modo vindicari vo- lumus. Quae vero haec lege recens disposita sunt, fu- turis solum temporibus observari iubemus.

XVII. Sancimus, ut nemini prorsus propriam ha- Nov. 133. cap. 1.
bitationem habere liceat, neque cellula, ut vocatur, in monasterio sit: uno forte aut duobus ministris utens vitam in contemplatione et quiete positam

a) Theod. ἐμβάλλεσθαι. b) Sic Fabr. et Syn. Cod. Coisl. et Theod. καταλείπει. c) Theod. εὔρεθῆ. d) Habet totum caput Theod. sed in tres partes dissectum, quarum inter primam et secundam cap. 42. Nov. 123. legitur. Secundum eum est cap. 12. hui. tit. e) Cod. Coisl. ὑπονοθεύσει ἢ διαφθείρη. Theod. ἀπάσει ἢ ὑπονοθεύσει ἢ διαφθείρη. f) Sic Cod. Coisl. et Theod. Fabr. εὐλαβῆ τόπῳ omissis articulo τῷ. g) γυνή omittit Fabrot. nec vero Cod. Coisl. h) Theod. ταξιστῶν. i) Theod. ἐποφίσειν. k) ᾧ apud Theod. deest. l) καὶ Cod. Coisl. et Theod. nec vero Fabr. m) Mallem εὔρεθῆ. n) Theod. ἔχει. o) ἐνός Fabr. et Theod. deest in Cod. Coisl. p) Theod. ἰδικῶς. q) Sic Fabr. Cod. Coisl. καὶ ἀνά. Sic et Theod. qui τοῦ ante ἀναλ. omittit. r) Sic Cod. Coisl. et Theod. Fabr. ἀφαιρουμένης. s) Theod. εἰσπραττομένου. t) Hactenus Syn. hoc cap. exhibet sub num. 17. u) Sic Cod. Coisl. Fabr. τόπου. v) Sic Cod. Coisl. Fabr. εἰσλ. w) Sic Cod. Coisl. Fabr. οὐ μὴν. x) Huius capituli brevem epitomen habet Theod. secundum quem est cap. 14. hui. tit. y) Syn. add. τοῦ.

ὄντων ²⁾ πλείονων ἀνδρῶν, μίαν εἶναι τὴν αὐτῶν συνέλευσιν καὶ εἰχομένην καὶ τὰ τῆς φύσεως ἕξου προαιτόντων, ὅποσα ἕμεμπτά τε ³⁾ καὶ ἀδιάβλητα καθέστησε ⁴⁾, καὶ κοινῇ μὲν, ὡς εἴρηται, σιτεῖσθαι· κοινῇ δὲ καθεῦδεν, εἰ μέντοι ⁵⁾ τοσοῦτον εἴη τὸ πλῆθος, ὅσον εἰς ἓνα οἶκον χωρεῖσθαι· ἐπιτέοιγε τυχὸν δύο ἢ τρεῖς οἴκους εἶναι τοὺς δεχομένους αὐτούς. μηδένα ⁶⁾ δὲ παντελῶς ἴδιον ἔχειν μηδέν, ἀλλ' ἐν κοινῷ ἕξιν νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν, ἵνα αἱ νύκτες αὐτοῖς τὴν αὐτὴν ⁷⁾ ταῖς ἡμέραις ἔχουν παρατήρησιν ⁸⁾. οὐ γὰρ καθεῦδουσιν ἅπαντες αἰεὶ, ἀλλὰ πρόδηλον, ὡς οἱ μὲν ἐν τῷ καθεῦδεν εἰσίν, οἱ δ' ἐρηγῶρησαν. καὶ πάντα ⁹⁾ ἔσονται τις οἱ τοὺς καθεῦδοντας ἐποπτεύοντες. εἰ δὲ τινα οἰκίματά ἐστὶν ἐν οἰωδήποτε μοναστηρίῳ τῶν ἐπὶ τὸν οἰκουμένικόν πατριαρχίαν ταύτης τῆς μεγάλης πόλεως ἢ τῶν ἐπὶ τὴν σὴν ὄντων ἀγιοσύνην εἴτε περὶ τῆς αὐτῆς περιοικίδος, εἴτε παρ' ἡμῶν αὐτῶν ὠχοδομημένων, εἴτε παρ' ἑτέρων, ταῦτα πάντα καθαιρέσεις ¹⁰⁾ τρεῖσιν ἡμέραις, ὡς οἴσιν τε αὐτοῖς τὴν ἀλλήλων θείαν, καὶ ὄψονται πάντες τὰ παρ' ἀλλήλων πραττόμενα. τί γὰρ δὴ καὶ εὐλαβηθῆσονται τοῦτο πράττειν ἅπας ἐαυτοὺς ἀναθέτες Θεῷ καὶ ἀπειπόντες πρὸς πάσαν δημιώδη δίαίτην; καὶ τοῦτο μὲν ταύτη κρατεῖν νῦν τε καὶ εἰς τὸν ἕξιν ἅπαντα βουλόμεθα χρόνον, οὐδενός, ὡς εἴρηται, ἔχοντος οἴκησιν ἴδιαν, ἀλλὰ συναθροισμένων ἅπαντων καὶ θεωμένων τὰ παρ' ἀλλήλων πραττόμενα. πρόδηλον γὰρ, ὅτι τοιαῦτα σπέυσουσι αὐτὰ καθεστάναι, οἷα παντελῶς ἀνεύληπτα μένει. εἰ δὲ τις ὁρθεῖη τοσοῦτον ἀναίδης, ὥστε τολμῶν ἐπιχειρεῖν παραβαίνειν τι τῶν νενομοθετημένων, ὃ τῆς μονῆς ἡγούμενος ταῦτα ἐξετάζειτω. βουλόμεθα γὰρ τὴν νῦν σφοδρότερον γενέσθαι παρατήρησιν· καὶ πρῶτον μὲν μὴ ¹¹⁾ πολλὰς ἔχειν τὰς εἰς τὸ μοναστήριον εἰσοδούς, ἀλλὰ μίαν ἢ δύο τυχόν· ἐφαστάναι δὲ τῆ πύλῃ ἀνδρας γεγηρακότας καὶ σώφροντας καὶ μεμαρτυρημένους ἐξ ἁπάντων, ὅπερ οὔτε τοῖς εὐλαβεστάτοις μοναχοῖς συγχωρήσουσι χωρὶς τῆς τοῦ ἡγουμένου γνώμης ἐκφοιτῶν ἐκ τοῦ μοναστηρίου, ἀλλ' εἰσω τοῦτους καθέξουσι τὰ πρὸς Θεὸν ζήλοῦντας, μὴ ἐαυτοὺς μήτε τὰς πράξεις μήτε τὰς ἐπιτηδέσεις ¹²⁾, οὔτε ἐτέρον τινὰς γενέσθαι κατὰ τὸ μοναστήριον νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐάσουσιν, ὅπερ οὐκ ὀρθῶν τὴν τῶν εὐλαβεστάτων μοναχῶν παρασκευάσουσι δόξαν. ἔστω δὲ ἀκριβεῖς Θρησκῆ περιπεφραγμένον τὸ μοναστήριον, ὥστε μηδεμίαν ἐξοδὸν ἀλλαγῶθεν, πληρῆ ἢ διὰ τῶν πυλίδων εἶναι.

Nov. 133.
cap. 2.

ἡ. Ἐπειτα ¹⁾ κἂν μὴ τις ἐκκλησία κατὰ τὸ μοναστήριον εἴη, μηδὲ οὕτως προσφάσει τῶν ἐκκλησιῶν ἐκφοιτῶν ἀδειῶς, ἢ καὶ περιπάτους ἐκείσε ποιεῖσθαι καὶ ἐντυγχάνειν τισίν, οἷς οὐδὲ προσήζον, ἀλλὰ παραγίνεσθαι ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἱερᾶς λειτουργίας ἅμα τῷ ἡγουμένῳ ἢ τοῖς αὐτοῦ πρωτεύουσι τε καὶ γεγηρακόσιν ¹³⁾. τῆς δὲ λειτουργίας πληρωθείσης τὸ μὲν μοναχικὸν ἅπαν αὐτῶν εἰς τὸ κοινόβιον χωρεῖν ἀκέεισε καθῆσθαι καὶ τὸν τε μέγαν ἱκετεύειν Θεόν, ταῖς τε θείαις ἐντυγχάνειν γραφαῖς. πολὺς γὰρ ὁ ἱερὸς τῶν τοιούτων βιβλίων χορός, καὶ δυνατὸν ἐστὶν ἐκάστου τὴν ψυχὴν ἐπινοοῦσθαι καὶ ἐπαρῶσαι τοῖς ἱεροῖς λόγοις· ὅπερ εἰ συνεχῶς ἀναγινώσκουσι, οὐκ ἂν ποτε σφαλεῖν, οὐδὲ εἰς ἀνθρωπίνους κατενεχθεῖν μερίμνας. τίσσοιμος δὲ ἢ πάντε προσβύτας ἐξ

transigat: sed si plures sint viri, unus eorum sit conventus, et quando orant et quando naturae opera inculpata et non reprehendenda peragunt. Ac cibum quidem, ut dictum est, una capiant: et una dormiant, modo tanta sit multitudo, quantam una domus capit: alioquin duae forte aut tres domus sint, quae eos capiant. Nemo vero plane quicquam proprii habeat, sed die noctuque una vivant, ut noctes eandem cum diebus observantiam habeant. Non enim omnes semper dormiunt, sed palam est, alios quidem dormire, et alios vigilare, et omnino esse quosdam, qui dormientes inspiciant. Si vero domus quaedam in quocunque illorum monasteriorum fuerint, quae sub oecumenico Patriarcha magnae huius urbis vel sub Sanctitate tua, sive in locis circa eam habitatis, sive a nobis ipsis, sive ab aliis aedificata sunt, has omnes omnibus modis tolles et conspectum mutuum iis aperies, et omnes videbunt, quae invicem aguntur. Cur enim hoc facere metuant, qui semel Deo sese consecrarunt atque omni seculari vitae renunciarunt? Et hoc quidem ita valere et nunc et omni sequenti tempore volumus, nec quisquam, ut dictum est, propriam domum habeat, sed omnes cogregentur et, quae inter eos fiant, videant. Manifestum enim est, talia agere eos operam daturus, quae omni reprehensione carent. Si quis autem tam impudens appareat, ut eorum, quae sancita sunt, aliquid violare audeat, monasterii Praesulis haec examinet. Hanc enim observationem vehementiorem esse volumus: ac primum quidem monasterium plures aditus non habeat, sed unum vel duo forte: adstant autem ad portam senes et casti viri et ab omnibus bona testimonia habentes, qui neque religiosissimis Monachis sine Praesulis voluntate monasterio exire permittent, sed intus eos detinebunt, ut quae Dei sunt, quaerant, nec vero quae ad se ipsos pertinent, neque actionibus, neque studiis, neque alios quosdam die noctuque in monasterio versari patientur, qui religiosissimis Monachis bonam existimationem conciliaturi non sint. Monasterium autem firma maceria circumdatum sit, ut nullus alibi, quam per portas, exitus pateat.

XVIII. Deinde etsi templum in Monasterio non sit, neque sic praetextu templorum sine timore exeant, vel etiam ibi ambulent et in quosdam incident, in quos non convenit: sed tempore sacri ministerii una cum Abbate vel primoribus eius et senioribus adveniant: ministerio autem impleto omnes monachi ad coenobium revertantur, ibique sedeant et magno Deo preces fundant et scripturas sacras legant. Magnus enim est sacer talium librorum chorus et cuiusque animam erigere et sacris elogiis rigare potest: quos si continuo legerint, nunquam decipientur, neque ad humanas sollicitudines delabentur. Quatuor autem vel quinque ex eodem monasterio senes sint in sanctissima Ecclesia in monasterio sita, quibus iam omne

2) Sic recte Fabr. Cod. Coisl. ὃ τῶν. a) τε deest in Cod. Coisl. habet Fabr. b) Sic Fabr. et Syn. Cod. Coisl. καθέσθαι. c) Sic Fabr. et Syn. Cod. Coisl. καὶ εἰ μὲν. d) Syn. μηδενί. e) αὐτῶν Cod. Coisl. et Syn. nec vero Fabr. f) Haec sunt Fabr. Quae sequuntur, sunt e Cod. Coisl. g) Syn. πάντως, quae hoc caput habet usque ad ἐποπτεύοντες. h) Sic Cod. Coisl. malle καθαιρέσεις. i) Hic rursus Syn. incipit, et quae sequuntur, exhibet usque ad μεθ' ἡμέραν ἐάσουσιν. l) Syn. καὶ μὴ διασωπίνας ἐαυτοῦς. j) Hoc cap. 2. Nov. 123. apud Fabricium deest. Exhibetur hic e Cod. Coisl. m) Hic Cod. Coisl. finem facit cap. 1. Nov. 135.

τῆς αὐτῆς μονῆς εἶναι κατὰ τὴν ἐν τῷ μοναστηρίῳ καθιερωσάντων ἀγιωτάτην ἐκκλησίαν, οἷς ἤδη πᾶς ἀγίων ἡνυσται κατὰ τὴν ἄσκησιν καὶ ὅπερ χειροτονίας ἡξίωσαν τῆς ἐν τῷ κλήρῳ, προσβυτέρων τυχὸν ἢ διακόνων ἢ τῶν ἐφεξῆς ἔχοντες σχήμα. οὗτοι γὰρ καὶ τοῖς ἀφικνουμένοις ἐντεύξονται καὶ τὰ ἐκ τῶν θείων διαλέξονται γραφῶν· καὶ νομιεῖσθαι πάντας εἶναι τοιοῦτους παρασκευάσαιεν καὶ φυλάξαιεν τὸν ἱερὸν οἶκον, τὴν νεότητα δὲ θρασυνομένην καὶ τῶν οἰκείων ὅρων ἐξίεναι βουλομένην ὑπὸ τῆς καρτερίας ἐπέχοντες.

19. ^{u)} Οὐκ ἐξελεύσεται δὲ οὔτε γυνὴ παντελῶς εἰς ἀνδρικόην μοναστήριον, οὔτε ἀνὴρ εἰς γυναικείον ἢ προφάσει τελευτήσαντος κατέσειε κειμένου μηνύσης ἢ κατὰ ἄλλην ^{o)} αἰτίαν, καὶ μάλιστα, εἴ τις ἀδελφὸν τυχὸν ἢ ἀδελφὴν ἢ τινα ^{p)} ἐκ τοῦ γένους ἔχει ἐν τῷ μοναστηρίῳ φήσαιεν. συγγένεια γὰρ τοῖς μοναχοῖς ἐπὶ γῆς οὐκ ἔστιν, τοῖς γε τὸν ἐν οὐρανῷ ἐηλώσασιν βίον ^{q)}. τί γὰρ δὴ καὶ βουλόμενοι τὰς τοιαύτας ἐξόδους ποιήσουσιν, εἰ μὴ ^{r)} βούλωντό τι πράττειν τῶν ἀπηγορευμένων; ἐξὸν ὄν, καὶ ἀνδράσι πρόποντα ἐν τοῖς ἀνδρικοῖς μοναστηρίοις ἄνδρας ποιεῖν, καὶ τὰ γυναικῶν ὁμοίως ἀπονεημένα ἐν τοῖς γυναικείοις μοναστηρίοις πράττειν γυναικας, οὐδενὸς ἐπιμνησκόμενον θατέρου, οὐδὲ εἴτις τυχὸν ἀδελφὸς εἶναι λέγοιτο ἢ ἀδελφὴ ἢ συγγενὴς ἄλλος. οὐδὲ γὰρ κατὰ ταύτην τὴν πρόφασιν εἰσιπτόν εἶναι τισὶ συγχωροῦμεν. εἰ γὰρ τὰς ἀρχὰς ἐκκόψομεν, καὶ τὴν διὰ τῆς ὁράσεως ἐσχρονομένην ταῖς ψυχαῖς ἀπάτην καὶ τὸν ἐντεῦθεν ὄλισθον κολύσομεν, ἔσται πολλῷ πρῶτος τε καὶ εὐκολώτερος τοῖς ἱεροῖς ἀγωνισταῖς ἢ τοῦ κρείττονος βίου κατορθώσις.

20. ^{s)} Πάντες τοίνυν τῷδε τῷ νόμῳ πειδέσθωσαν καὶ μήτε ἄνδρες ἀποιδέσθωσαν ἐν γυναικείων μοναστηρίων τάφοις, μήτε γυναῖκες ἐν ἀνδρικοῖς ἀσκητήροις κατορθώσθωσαν. οὐ γὰρ ἀνδράσι γυναικωνίτιδες πρόπονται, οὔτε αὐτῶν ἀνδρῶν ἐν τοῖς τῶν γυναικῶν καταλόγοις. οὐδὲ ἐντεῦθεν διὰ τοὺς τελευτήσαντας τοῖς περιοῦσι τὰς ἀσχημονίας ταύτας ἐπιμιξίας γίνεσθαι βουλόμεθα, ἵνα μὴ πάροδος ἐντεῦθεν γένοιτο τῇ φύσει πρὸς ἐαυτήν, ἢ μὴ θέμις, τρυφῶν τε καὶ παιζῶν καὶ τὰ θεῖα καταισχύνειν πράγματα καὶ εἰσεβείας δῆθεν προκαλύμματα καὶ τῷ τῆς ὁσίας σχήματι ταῦτα πράττειν, ἅπερ οὐδὲ λέγειν οὐδὲ νοεῖν τοῖς μονήρη βίον ἀσχοῦσι καλόν. ἐκείνου δὲ οὕτω φανεροῦ ὄντος ἀνάγκη καθέστηκεν τοὺς ταῖς ταρταῖς ἀπηρετομένους καὶ μάλιστα τοὺς τὴν κλίνην γέροντας τοὺς τε ὁρόττους ἐσφοπιῶν εἰς τὰ μοναστήρια. ἐν μὲν τοῖς ἀνδρικοῖς μοναστηρίοις τὸ πρᾶγμα εὐκόλον ἐστίν, ἐν δὲ τοῖς γυναικείοις οὐχ οὕτως διὰ τὴν εἰρημένην ἀπαγόρευσιν. θεσπίζομεν τοίνυν, ἔμποτε μέλλοι τοιοῦτό τι γίνεσθαι καὶ θάπτεσθαι τις γυνὴ ἐν γυναικείῳ μοναστηρίῳ (ἄνδρα γὰρ οὐκ ἐφιέμεν), τὰς μὲν ἐλλαβεστάτας γυναικας ἐν τῷ οἰκείῳ μένειν καταγωγῶν, μόνην δὲ τὴν θυρωρὸν ἢ τὰς θυρωροὺς καὶ τὴν ἡγουμένην ἴσως αὐτήν, εἰ βουληθεῖη, παρεῖναι τοῖς γυνομένοις· καὶ θῆτον ἐκείνους πρόξαντας τὰ περὶ τὴν ὁσίαν νενομισμένα καὶ τὸν τάρον ὁρῶσαντας καὶ τὸ σῶμα καλῶνσαντας εὐθέως ἀποχωρεῖν, μὴ τεθεαμένους τινὰς τῶν ἐλλαβεστάτων γυναικῶν, μήτε παρὰ τινος αὐτῶν θεαθέντας. ἀλλὰ μηδὲ ἄλλην ἐπινοεῖσθωσαν πρόσασιν ἢ ἀνδρες τῶν εἰς γυναικεῖα μοναστήρια παρόδων,

certamen in exercitatione perfectum est et qui digni habitus sunt, ut Clerici ordinarentur, Presbyterorum forte vel Diaconorum vel eorum, qui sequuntur, habitum habentes. Hi enim cum advenientibus colloquantur et ex sacris scripturis disserent: et efficiant, ut omnes pro talibus habeantur, et sacram domum custodiant, audacem iuventutem et terminos suos egredi volentem in continentia retinentes.

XIX. Nullo autem modo, neque mulier in monasterium virile, neque vir in femininum vel praetextu memoriae mortui cuiusdam ibique sepulti, vel ob aliam causam ingrediatur, et si maxime quis fratrem forte, aut sororem, aut aliquem ex cognatis se in monasterio habere dicat. Cognatio enim monachis in terra non est, vitam coelestem scilicet affectantibus. Quid enim volentes monasteria ingrederentur, nisi quid eorum, quae prohibita sunt, agere vellent? cum viris ea, quae viros decent, in virilibus monasteriis facere, et similiter feminis, quae feminis destinata sunt, in femininis monasteriis facere liceat: nullo ex utrisque miscendo, nec si quis frater forte esse dicatur, aut soror aut alius cognatus. Neque enim hoc praetextu quibusdam ingredi permittimus. Nam si ipsa principia praecidamus et fraudem ipso adspectu animis sese insinuantem et ex eo lapsum prohibeamus, multo lenior et facillior erit sacris certatoribus melioris vitae emendatio.

XX. Omnes igitur huic legi obdiant, nec viri sepeliantur in muliebrium monasteriorum sepulchris, nec mulieres in virilibus asceteriis sepeliantur. Neque enim viros gynaecaea, neque rursus locus, in quo viri morantur, feminarum ordines decet. Nec propter defunctos a superstitionibus has indecoras commixtiones fieri volumus, ne via inde naturae concedatur, adversus se, quod non licet, luxuriandi et ludendi et sacras res polluendi et pietatis velamento et exequiarum specie ea agendi, quae neque dicere, neque cogitare illis pulcrum est, qui monachicam vitam agunt. Illud autem cum sic appareat, necesse est, ut sepulturae ministri et maxime ii, qui feretrum portant, quique fodiunt, in monasteria ingrediatur. In virilibus quidem monasteriis res facilis est: in femininis non ita, propter dictam prohibitionem. Sancimus igitur, si tale quid fieri et mulierem quandam in monasterio feminarum sepeliri contingat (virum enim non permittimus), ut religiosissimae feminae quidem in suo habitaculo maneat, sola vero ostiaria vel ostiariae, ipsa etiam Abbatissa forte, si velit, iis, quae fiunt, intersint: et simulac peregerint, quae in exequiis fieri solent, et sepulchrum effoderint, atque corpus texerint, statim illi recedant, non videntes aliquas ex religiosissimis feminis, neque ab aliqua ex iis visi. Sed neque alium ingrediendi praetextum excogitent, vel viri in monasteria mulierum, vel mulieres in ea, quae viris destinata sunt, praetextu quoque eorum, quae in exequiis fiunt, quas memorias vocant, in tertium et noniam

^{u)} Pauca tantum huius 3. cap. Nov. 133. habet Fabr. Exhibui illud e Cod. Coisl. Etiam Theod. brevem huius capituli epitomen habet, secundum quem est cap. 15. hui. tit. in Syn. pauca exhibentur, tanquam pars capit. 18. ^{o)} Syn. non add. omittit aetiam, quod Leuncl. in marg. addidit. ^{p)} Syn. addit τῶν. ^{q)} Hic Synopsis hoc caput finit. ^{r)} Cod. Coisl. μ. ^{s)} Cod. Coisl. hic novum caput incipit. Theod. brevem epitomen suppeditat et dicit esse partem cap. 15. hui. tit. Synopsis pro parte hoc caput habet. Est secundum eam pars capit. 18.

ἢ γυναῖκες τῶν ἀνδράσι ἀφορισμένων, καὶ προφράσει τῶν περὶ τὴν δόξαν πραττομένων, ὡς δὴ μνήμας καλοῦσιν, εἰς τρίτην καὶ ἐνάτην συνιόντες ἡμέραν ἢ ἡνίκα τεσσαράκοντα ἐξήκοντες ἢ καὶ ἐνιαυτός. ἔξόν, εἰ μὲν γυναικείον εἴη τὸ μοναστήριον, γυναῖκας ἅπαντα πράττειν, εἰ δὲ ἀνδρείον, ἀνδρας· καὶ μὴ προφράσει τῶν τοιούτων παρατηρήσεων ἀδοξίαν τινὰ τοῖς εὐαγέσι μοναστηρίοις προστιβέσθαι.

Nov. 133. κα'. ^ι) Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν τῶν νομοθετουμένων, εἰ cap. 4. μὴ φυλακῆν ἔχει τὴν προσήκουσαν, δύναται τηρεῖσθαι προσηκότως, θεοπύζομεν, τὸν κατὰ καιρὸν ἐκάστον μοναστηρίου προεστῶτα συνεχῶς ἐποπτεύειν αὐτοὺς καὶ περιοργάζεσθαι τὴν ἐκάστον πολιτείαν τε καὶ κατάστασιν, καὶ εἴ ποῦ τί βραχὺ γένηται πρὸς τὸ πρότερον, τοῦτο εὐθὺς ἐπαγορθοῦν καὶ μὴ συγχωρεῖν, μείζω γίνεσθαι τὸν ὄλισθον μηδὲ ἀπολέσθαι ψυχὴν πρὸς τὴν ἐκ τῆς ἀσκήσεως σωτηρίαν καταφεύγουσαν. ὁ δὲ τῶν μοναστηρίων ἔξαρχος, εἰ εἴη κατὰ τὸν τόπον, ὡς περὶ ἐπὶ ταύτης ἐστὶ τῆς εὐδαίμονος πόλεως, ταῦτα περιοργάζετω καὶ στελλέτω τοὺς καλουμένους ἀποκρισιαρίους τοὺς αὐτοῦ κατὰ ^υ) τὰ μοναστήρια καὶ πνευθάνεσθαι καὶ τῶν ἐκχειτόνων, μή ποῦ τι πονηρὸν ἐπὶ τινος τῶν μοναστηρίων τῶν ἐγγύθεν γίνεται· καὶ ταῦτα ἅπαντα σωφρονίζετω καὶ τῆς προσηκούσης ἀξιότητι προνοίας. ἀλλὰ καὶ ὁ πόλεως ἐκάστης ἐπίσκοπος τοῦτου πρόνοιαν ἔχετω, εἴτε πατριάρχης, εἴτε μητροπολίτης, εἴτε καὶ τῶν καθ' ἕναστον εἴη, καὶ τοὺς ἐδλαβεστάτους ἐκδικίους τῆς ἐκκλησίας τῆς αὐτοῦ στελλέτω ταῦτα ἀναζητοῦντας καὶ παραφυλάττοντας καὶ μὴ συγχωροῦντας, μηδ' ὅτιον γίνεσθαι ἔξω τοῦ προσήκουτος, ἀλλὰ καί, εἴ τι γένηται, θῶιτον τοῦτο ἐπαγορθοῦν.

Nov. 133. καβ'. ^ν) Ὁ δὲ ἀγιώτατος πατριάρχης ταύτης τῆς cap. 4. εὐδαίμονος πόλεως τὰ περὶ τῶν ἐντεῦθεν μοναστηρίων ὁμοίως ἐξετάζετω καὶ φυλάκας τοῦ πράγματος τοὺς θεοφιλειστάτους ἐκκλησιακίους τῆς ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας καί, ὡς ἂν νομίσειεν ἀκριβεῖς καὶ σεμνοτάτους εἶναι, καταστησάτω· ἵνα διὰ πλειόνων τῆς φυλακῆς γινόμενης ἔτι μείζων ἢ τήρησις καὶ ἢ ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν ἐκδικήσις γένηται.

Nov. 133. καγ'. ^ω) Δεῖ δὲ ἕναστον μοναστήριον ἐπὶ ἡγουμένον cap. 5. τελούν ἔχειν, καθάπερ εἰπόντες ἐφθήμεν, τοὺς λεγομένους ἀποκρισιαρίους, ἀνδρας γαληνοτάτους καὶ ἤδη τὸ μοναζικὸν ἀγωνισαμένους καὶ οὐ ῥηδίως ἰὺς σωματικὸς πληγῶν ὄφισταμένους, οὐ καὶ τοῖς πράγμασι καὶ ταῖς αὐτῶν ἀποστολῆσιν χρείας. καὶ οὐ μόνον εἴπερ ἀνδρῶν εἴη τὸ μοναστήριον, ἀλλ' εἰ καὶ γυναικῶν τυχόν, εἶναι δύο τινὰς ἢ τρεῖς ἀνδρας ἢ ἐνούχους ἢ, εἰ δυνατόν, μαρτυρομένους, οἵπερ τὰ πράγματα αὐταῖς πράξουσι καὶ τὴν ἄρρητον αὐταῖς διαδώσουσι κοινωνίαν, ἡνίκα τούτου καιρός. εἰ δὲ περὶ τινος τοῦ μοναστηρίου χρείας ἢ εἰς μίαν τῶν ἐδλαβεστάτων ἀσκητιῶν ἀναφερομένης εἰπεῖν τι τῶν ἀναγκαίων βούλονται, ἐντεῦθεν τῇ ἡγουμένῃ μόνῃ καὶ ἑτέρα παντελῶς οὐδεμίᾳ τῶν γυναικῶν τῶν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐδλαβεστάτων θυρωρῶν πρῶτοντες. δεῖ γὰρ τοιαύτας εἶναι τινὰς καὶ ἐπὶ ταῖς θύραις τετάχθαι, ἅπερ ὁμοίως τὰς εἰσόδους καὶ ἐξόδους τὰς εἰς τὸ μοναστήριον ἐποπτεύουσαι καὶ τὰς ἐξόδους κολύσουσαι καὶ ἀβάτους ἀνδράσι ἰὺς εἰσόδους, πλην τῶν ἀποκρισιαρίων, καταστήσουσιν. οἱ δὲ ταῖς θυρωροῦς ἐντεῦθεν καὶ ἐροῦσι τὴν ἑαυτῶν ἡγίαν· ἢ δὲ ἡγουμένη μανθάνουσα μὲν

diem convenientes, vel quando quadraginta dies vel etiam annus praeterierit: cum liceat, siquidem muliebre sit monasterium, mulieribus omnia agere: sin virile, viris: nec occasione eiusmodi observationum malam existimationem monasteriis venerabilibus conciliare.

XXI. Quoniam vero nihil eorum, quae sancita sunt, decenter servari potest, nisi custodiam congruam habeat, sancimus, ut cuiusque monasterii hoc tempore Praesul assidue eos observet et curiose in cuiusque vitam et statum inquirat, et si forte exiguum quid contra decorum committatur, id statim corrigat, neque permittat, ut maior lapsus fiat et anima pereat, quae ad salutem exercitatione obtinendam confugit. Monasteriorum autem Praesul, si in loco sit, uti est in hac felicissima urbe, in haec curiose inquirat et Apocrisiarios suos, qui vocantur, in monasteria mittat et vicinos quoque percontetur, num forte quid mali in vicino quodam monasterio fiat: atque haec omnia castiget et conveniente providentia dignetur. Sed et eiusque civitatis Episcopus huius rei curam gerat, sive Patriarcha, sive Metropolitanus, sive alius sit, et religiosissimos Ecclesiae suae Defensores mittat, qui in haec inquirant eaque custodiant, nec quicquam praeter id, quod decet, fieri permittant: sed et si quid fiat, celeriter id emendet.

XXII. Sanctissimus vero Patriarcha huius felicissimae urbis, quae ad monasteria hic sita pertinent, similiter examinet, eiusque rei custodes Dei amantissimos Ecclesiae Defensores sanctissimae magnae Ecclesiae et, quos diligentes honestissimosque esse putaverit, constituat: ut custodia pluribus praestita maior sit observatio et peccatorum vindicta.

XXIII. Quodvis autem monasterium sub Abbate constitutum, sicut antea diximus, Apocrisiarios, qui vocantur, habere oportet, viros aetate provecos, qui- que monachicam vitam iam egerunt nec facile corporis impetus patiuntur, qui et rebus et utilitatibus eorum occupantur. Nec tantum, si virorum, sed etiam si mulierum forte sit monasterium, duo vel tres viri sint, vel Eunuchi, vel, si fieri potest, bona testimonia habentes, qui negotia earum peragant et ineffabilem communionem, cum tempus est, illis distribuunt. Quodsi de necessitate quadam monasterii vel ea, quae ad aliquam ex religiosissimis Ascetis pertinet, necessarii quid dicere velint, cum sola Abbatisa et nulla alia plane femina in hoc monasterio constituta colloquantur, sed per religiosissimas ostiarias id agant. Tales enim quasdam esse et ad ianuas constitui oportet, quae similiter introitus et exitus in monasterium observent, exitusque prohibeant, et viris, exceptis Apocrisiariis, aditus inaccessos reddant. Hi vero cum ostiariis loquantur, seque advenisse dicant: Abbatisa vero cognoscens et descendens cum illis loquatur; illi autem ad eam referant, quae ad eorum administrationem vel

t) Epitomas huius capituli habet Theod. brevissimas. Est secundum eum pars cap. 15. quod totam Nov. 133. continuisse videtur. u) κατὰ Cod. Coisl. malleμ κατὰ. v) In Cod. Coisl. hic novam caput incipit. w) Epitome huius capituli ap. Theod. est, qui dicit esse partem capituli 15. huius tit.